

Szaktanulók pályamunkái

Az idősebb üzemi dolgozóktól, veteránoktól gyűjtik a visszaemlékezéseket a Nagy Októberi Szocialista Forradalomról, s az eltelt fél évszázad munkásmozgalmáról a szegedi 624. számú Ipari Szaktanulók Intézet tanulói. A Nagy Októberi hősei és hőstettei adják történelmi szakkörük fő témáit is. De nemcsak a szakmai tagok, sokan mások is részt vesznek az ünnepi jubileumi pályázatokon; közel félszáz pályaművet adtak már be a szaktanulók fiatalok.

Versek, dolgozatok, képzőművészeti alkotások, plakátok beszélnek a Szovjetunióról, vallanak a szovjet emberekhez fűződő barátságról, hazánk felszabadulás óta megtett útiről; de szakmai témákat is feldolgoznak az intézet tanulói. Mindhárom évfolyamon kéthetes balatoni üdüléssel jutalmazták majd a díjnyertes pályamunkák szerzőit.

Új könyvek

TOSCANINI ÉS BEETHOVEN

A cím kissé megtévesztő, fordított sorrend talán lehelletnyit tompítana a „csalátként”. Mert az ismert Bartók-kutató, Lendvai Ernő tanulmányának címlapjára értelemzavaró gesztus nélkül behelyettesíthetnénk mondjuk ezt: *pálca és partitúra, vagy újraalkotás és alkotás.*

Leghelyesebb, ha az olvasó ez utóbbi kifejezéstől keres támpontot a szegedi Zeneművészeti Szakiskola egykori tanárának, Lendvai Ernőnek rendkívül, alapos szakszerű elemzéséhez. Dolgozatának témája ugyanis a világhírű karmester: *Toscanini Beethoven-interpretációja, az az újraalkotó folyamat, miként a konzertánlis olasz dirigens zenei műhelyében értelmet, esztétikát és kivételes ihletettséget társaságot kap Beethoven VII. szimfóniájára. Forrás-anya, megfigyelésének tárgya: hanglémez. Nem több, nem kevesebb, mint az újra és újra lejátszható, minduntalan ismételt, ám csak pillanatokra megragadható, felfogható, érzékelhető hang. A karmester is ezekből rakja össze a kompozíciót, értelmezi a motívumokat, fogja egybe — választja szét a témavonalakat. Lendvai Ernő most visszapergeti az alkotófolyamat eseményeit, hogy *ütemként ragadja meg, fejezze ki, állítsa példának Toscanini és Beethoven szellemi rokonságát.* Módszere szuggesztíven keresi a precíz térképrajzolás, gondos-sokoldalú leltár résznyi lehetőségeit, amivel a partitúra anatómiájából általánosabb esztétikai-művészeti megállapítások felé kimozdulhat. Sajnos, a tanulmány mikroszkópikus izekből kirakott tekintélyesebb hányada csak az egészen avatott szakmabeliek számára igényli az érdeklődő olvasást. Csúpan a konk-lúziók, következtetések — mint homokfövenyből kimosott arany szemcsék — mondanak valamit a laikus számára. Valamint, melynek legvégző célját a szerző lábujjzet apróbetűbe takarta: „meggyőződésem, hogy a kilenc Beethoven-*

Mire való az ügyelet?

A lakosság egészségügyi ellátásának kiterjesztését bizonyítja, hogy Szegeden jól szervezett éjszakai orvostudományi szolgálat működik. S ugyancsak állandó orvosi ügyelet áll a lakosság rendelkezésére vasárnapokon és ünnepnapokon napközben is. Az orvostudományi szolgálat kiterjed Mihálytelekre és Gyálárrétre is. E fontos munkában hat körzeti és tizenegy intézeti orvos vesz részt. Az éjszakai orvostudományi szolgálat 12 óráig tart, este 7 órától reggel 7-ig tart, éjjel 1 óráig két orvos tesz eleget a sürgős hívásoknak, segélynyújtásoknak, éjjel 1 óra után pedig egy orvos végzi a munkát.

Az Orvosi Rendtartás értelmében az ügyeletes orvos feladata az ügyelethez forduló beteget megvizsgálni, elsősegélyben részesíteni, szükség szerint gyógyszerrel ellátni, részére a szükséges kezelést megkezdni. Egyszerre viszont legfeljebb három napi gyógyszeradag írható fel, a nem bontható készítményekből egy eredeti csomagolás. A hívásnak köteles a legrövidebb időn belül sürgősségi sorrendben

eleget tenni, elsősegélyt nyújtani, a gyógyszerkezelést elkezdni.

Mint kitűnik, sokrétű az éjszakai orvostudományi tevékenység. Vannak olyan éjszakai orvosok, amikor annyi a hívás, hogy az orvos szinte percekre sem tud leülni. Mint a statisztikából kitűnik, az éjszakai hívások havi átlaga 9,5. Vannak esetek, amikor a hívás sok időt vesz igénybe, annál is inkább, mert a szolgálati úton levő orvost az ügyelet helyiségéből nem lehet elérni és irányítani. Megtörtént, hogy Mihálytelekre hívták sürgős esetben az orvost, s mire visszaért, ugyanoda várta egy másik hívás. Hasonló esetek előfordultak Gyálárrétre is, de az sem údvös, ha a város túlsó végére rövid idő leforgása alatt többször is ki kell menni. A felesleges utakat a minimumra lehetne szorítani, ha az ügyeletes orvos munkáját URH-berendezés segítené.

Vannak kényelmes páciensek, akik napközben nem mennek el vényírásra vagy injekció felvételére a körzeti orvoshoz. Ugy gondolják, hogy ezt az időt megtakaríthatják, ha az éjszakai ügyelethez mennek. Arra nem gondolnak, hogy az ügyeletes orvos idejét rabolják el, esetleg éppen egy sürgős hívástól. Hasonló esetek fordulnak elő vasár- és ünnepnapokon is, amikor kényelmi szempontok indítják a pácienszt arra, hogy gyógyszerfelírás, folyamatosan adagolt injekciózás miatt kórházba menjen. Csak egy vasárnapi adatot ennek bizonyítására, amikor két orvos végzi a szolgálatot egynapban. Vényírást végeztek 18, injekciót adtak 49 esetben és elsősegélyben részesítettek 33 embert.

S mi van a látéletek kiadásával? Ilyen esetek is sűrűn adódnak az éjszakai orvosi ügyeleten. Ez a ténykedés meglehetősen sok adminisztrációval jár, viszont az esetek zöme nem igényel orvosi segítséget. Az orvos a gyógytartamra vonatkozóan nem tud nyilatkozni, éppen ezért az így kiadott látélet nem bizonyító erejű a bíróság előtt. Nyolc napon túl gyógyuló sérülésnél a bíróság csak szakorvos által kiállított látéletet fogad el. Eppen ezért, aki az éjszakai orvosi ügyelethez fordul látéletért, azt utána meg kell erősítenie egy szakorvosi látélettel.

Kíméljük meg tehát felesleges zaklatástól az éjszakai orvostudományi szolgálatot, hogy maradéktalanul eleget tudjanak tenni a haladéktalanul segélynyújtásra szorulóknak, a sürgős hívásoknak.

Lódi Ferenc

Ritka dokumentumok

A Magyar Munkásmozgalmi Múzeum jubileumi kiállítása a Múcsarnokban

A Magyar Munkásmozgalmi Múzeum méreteiben is nagy múcsarnoki kiállítása a forradalom 50 esztendőjének, a Szovjetunió és a szocialista világszisztem fejlődését foglalja össze múzeumi tárgyak, ritka dokumentumok, fényképek és fegyverek, zászlók és plakátok tárlatával; seregnyi olyan újszerű megoldással, amelyeket eddig kiállításokon nem láthatott a hazai néző.

Kép, hang és makett

Logikus folytatása, betetőzése volt a bolsevik harc a modern munkásmozgalmaknak, Marx és Engels tanításainak. „Kísértet járja be Európát, a kommunizmus kísértete” — hirdeti a Kommunista Kiáltvány mondatát az első térkép felvillanó táblája, s utána sorra világlanak fel az országok a stílizált Európa-térképen. Az országokat ezúttal fényképek, régi korabeli metszetekből állították össze, s az automatikus felvillanások sorrendjében válnak láthatóvá a kiáltvány korának első nagy történelmi megmozdulásai. Ezután az I. Internacionálénak és az első proletár államnak, a Párizsi Kommunének állít emléket a kiállítás.

Az imperializmus kialakulásáról szóló dokumentumokat követi Eizenstein világhírű filmjének óriás nagytitkos filmkockája, amely a Patyomkin cirkáló mutatója, világító díszorvoszat az 1905-ös forradalomról, s elcsőtített „kukuskalót” a Patyomkin útiről. Lenin nagyméretű portréja után a világháború, a 17-es februári forradalom, az Ideiglenes Kormány és a kettős hatalom emlékei következnek, s máris ott áll a néző a Téli Palota ostrománál: a terem közepén levő hatalmas tabló az ostromot mutatja. S mást is: a kép előtt hatalmas makett, Pétervár fontosabb épületeivel, hátrább egy vetítőernyő, s valahol — nem látni, csak hallani — egy magnetofon. Peregnék az események: „1917. október 7. Lenin megérkezik Petrográdba, az Ugyelnaja vasútállomásra”. Mindez nemcsak hallható, látható is; mozdul az első dia, mutatja az eseményt a vetítőernyőn, s ugyanakkor kivilágosodik a maketten is egy kis, pontos épület, a vasútállomás. Így mutatja tovább kép, hang és makett október huszonnégy legfontosabb eseményét, egészen a béke és a föld dekrétumáig.

A frontvonal lámpáskái

Gombnyomással működtethető berendezések vonják be a nézőt az eseményekbe a második teremben is, amely a forradalom elterjedését, győzelmeit és harcait illusztrál-

ja. Középen kis könnyű hirtő áll, rajta géppuska, ez a „tacsanka”, rekonstruált pontos mása a polgárháború harci eszközeinek. A terem másik sarkában modern szoborcsoportha emlékeztető érdekes dioráma mutatja a polgárháború egyik utolsó csatáját. Eppen a forradalom harmadik évfordulóján, november 7-én győztek Perreknél a Vörös Hadsereg katonái, erről beszél ugyanakkor a néző „vezérelte” magáról Kun Béláné hangja — valamint Kun Béláról, aki ekkor a Déli Front katonai tanácsának tagjaként tevékenykedett. Hatalmas kivilágított térkép ismét sok gombbal, kigyulladó lámpákkal mutatja a polgárháború frontvonalait. Epp olyan, mint az a híres, történelmi nevezetességű világhírű térkép, amelyen Lenin hajdan a Goelro-tervet szemlélte.

Erre, a gazdasági fellendülésre is érdekes tárgyak emlékeztetnek a harmadik teremben, ahol a békes építők, az első szovjet ötéves tervek, a Nagy Honvédő Háború története villan fel. A többi között két téglát látni itt, vallatott partizan kinnal bekarcolt üzenetével: „Nem szoltam egy szót sem”.

Vörös foltok a térképen

A negyedik terem fő falát elfoglaló hatalmas térképen négy fázisban gyulladnak ki a lámpák a műanyagfal alatt. Először a felirat: „Korunk fő tartalma a Nagy Októberi Szocialista Forradalommal megkezdődött átmenet a kapitalizmusból a szocializmusba”. A kommunista és munkáspártok 1960-as dokumentumából vett idézetet villanó térképszegélyek illusztrálják: a Szovjetunió

és Mongólia hatalmas vörös foltja; a második fázisban, a háború után szocialistává vált országok piros alakzatai, és az ugyanakkor függetlenségüket elnyerő gyarmati népek fehér országai, majd néhány másodperc után a napjainkban felszabadult gyarmatok, és a szocialista Kuba vöröse, mint a nagy forradalom eredményei. Szocialista országok zászlai fogják körül a térképet, s körben a szocialista népek életének fontos eseményei. Stílizált térkép szemlélteti a KGST-országok gazdasági életét, ott fénylik rajta a kis „csöfolyó”, amely a valóságban a hatalmas Barátság Kőolajvezeték. Nyolcméteres modern stílusú egyedi plasztika az úrkutatás nagyjait és hőseit köszönti, vitrinekben és táblákban áll a Szovjetunió mai életének, munkájának, kultúrájának látványos jele, Déli-sarkot megírt expedíció — zászló, szovjet tudósok Lenin- és Nobel-díj diplomái, népművészeti tárgyak, technikai érdekességek.

Tizedét sem mondtuk el a látványosnak, a muzeális értékű fényképek százának, szobroknak és képeknek — a moszkvai Forradalmi Múzeum gyűjteményének ezer darabját adta a kiállítás, s a magyar társintézmény is méltó anyaggal egészítette ezt ki. Akárcsak további szervek, egyesületek: az egyik teremben bélyegkiállítás látni, címe: „1917—1967 a bélyegek tükrében”, mellette,

Az 50 év a Nagy Októberi útján című kiállítás, amelyet — mint jelentettük — kedden nyitottak meg, 1968. január 1-ig tekinthető meg.

R. Gy.

KÉPERNYŐ

Egy nap a paradicsomban

Az irodalom mai fejlettségi fokán már nem lehet iskolás kategóriák szerint megállapítani egy-egy írás, vagy abból készült tv-játék műfaját. Nem biztos ugyanis, hogy a műfaj kellekei elegendőek lennének összevetett, bonyolult mondanivaló kifejtéséhez. Szükségszerűen következnek be tehát bizonyos keveredések. Egy igazságból azonban mégsem engedhetünk: a paródia akkor éri el célját, ha mindvégig megtartja belső törvényeit.

Dobozí Imre mai témát feldolgozó műve éppen ezt téveszt szem elől. A basáskodó gyárigazgató, aki önmagának a paródiája — de ugyanez jellemző a többi szereplőre is — hirtelen átvált, s mindennapi, megszokott, azaz nem parodisztikus hangnemben tárgyal, intézkedik, vitatkozik, míhelt a cselekményben jelentős fordulat van, vagy a mondanivaló tisztább, egyértelműbb

megfogalmazása így kívánja. S ekkor veszt el az egész cselekmény a hitelét, s ezért nem tudja a tv-játék teljesíteni művészi, esztétikai hivatását.

Egy képzeletbeli intézetben adminisztrátorokat keresnek. A felvételi hercehurca azonban csak indok, hogy bepillantassunk a vezetés mechanizmusába, megismerhessük az emberi gyengeségeket, a csinos nő kegyeit kereső osztályvezetőt, s a „fúrás” néhány változatát.

A szerző, s a rendező sem képes a sok probléma közül egyre irányítani a figyelmet. Pedig Marton Endre legjobb színészeinket vonultatja fel a tv-játékban. (Páger Antal, Gobbi Hilda, Balázs Samu, Béres Ilona, Bitskey Tibor.) Senkinek sem használt, hogy egy esztétikailag elhibázott darabban aprópréznre váltassák tehetségüket.

Cs. Farkas István

Kettős vendégszereplés

Vaszy Viktor vezényletével és kettős vendégjátékkal üjtötte fel kedd este a szegedi operatársulat Wagner *A bohgyó hollandi* című zenedrámáját. Daland szerepét a fővárosi Operaházban néhány napja bemutatkozott török művész, Ayhan Baran, a címszerepét Szalma Ferenc formálta.

Az előadás magas színvonalra, az operai hágyományokban kissé elkényeztetett szegedi közönség ritka — teltházas érdeklődése a legjobb útjelző tábla: a színház

elgondolása, hogy repertoárdarabjait időként neves vendégművészekkel újítja fel, friss, erőteljes kezdeményezés. Az ankarai opera fiatal bassz-baritonjairól csak elismeréssel szólhatunk. Kifűnő hang adottságai hamisítatlan olasz iskolát sejtetnek, ám karakterformáló egyénisége, az értelemes szerepi tolmácsolás számára szubjektíven kötelező mérceje ideális Wagner-hóst is tud teremteni. Univerzális tehetség.

N. I.

Fiatalos igyekezettel

Nyolcvan, vödörrel, sűrűvel felfegyverzett, kőtenyűbe, melegítőbe öltözött lány — a szegedi Védőnképző Intézet két első évfolyama — szállta meg a Bécsi körúti KISZ-lakások egyikét, hogy társadalmi munkában alapos takarítást végezzenek. A védőnök híresek gyors és jó munkájukról. A sebészen megalakult négyes brigádok most is megfogták a munka végét, hogy elkészüljenek a porral, szeméttel elborított 21 lakással időre. Az A és B osztályok KISZ-alapszervezetének titkárai, Kiss Erzsébet és Lipák Mária nem csupán „szellemi” irányítók voltak, hanem az elsők, akik nekiláttak levakarni az ablakokról a mészfoltokat. Kovács

Védőntanulók társadalmi munkája

Klári nevetve, de azért egy csepp aggodalommal elárulta, míg sűrűnek-forognak, ismételnék is, kórusban, hiszen első komoly próbatételük előtt állnak: kollokvium anatómiából.

Másról beszélniük is jutott azért idő. Hegymegi Ilona és Salánka Zsuzsa telt vödörök cipelve arról tárgyal, nem lenne rossz majd egy ilyen lakás. S valóban, ahogy múltak az órák, úgy látszott egyre jobban, milyen szép otthonuk is lesz az ideköltözőknek.

Mikor a lányok elvonultak, tisztán állt a négyemeletes épület. Bizonyára a vizsga után is olyan elégedettek, mint aznap, munka után hazafelé menet.

Halmi Zsuzsa